

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

[Indija iz pretočnih videoposnetkov izločila tobak](#)

Indijska vlada, pod vodstvom premierja Narendre Modija, je objavila **nova pravila** za urejanje prikazovanja rabe tobaka v storitvah, ki omogočajo **ogled pretočnih videoposnetkov** (t. i. »streaming«), kot so Netflix, Amazon Prime, Hulu in Hot Star.

Indija je že dolgo vodilna in inovativna država v svetu **pri zaščiti mladih** pred škodljivo rabo tobaka, zlasti pri omejevanju podob v **filmih**, ki povečujejo rabo tobaka. V skladu z veljavno zakonodajo morajo filmi, predvajani v kinodvoranah, pa tudi filmi ali oddaje, predvajane na televiziji, ki prikazujejo **rabo tobaka**, prikazovati tudi **zdravstvena opozorila** o škodljivosti tobaka na začetku in v sredini filma ali programa ter v celotnem prizoru, ki prikazuje rabo tobaka. Veljavna zakonodaja prav tako prepoveduje kakršno koli **umeščanje tobačnih izdelkov** v filme in televizijske programe.

[Kanada bo postala prva država na svetu, ki bo zahtevala zdravstvena opozorila na posameznih cigaretah](#)

Na letošnji **svetovni dan brez tobaka**, je spoštovana Carolyn Bennett, ministrica za duševno zdravje in zasvojenosti ter pomočnica ministra za zdravje, napovedala, da bo Kanada kmalu zahtevala, da se **zdravstvena opozorila** natisnejo neposredno na posamezne cigarete — s čimer bo kot **prva država** na svetu sprejela takšen pristop.

Novi predpisi o **videzu, pakiranju in označevanju** tobačnih izdelkov bodo del nadaljnjih prizadevanj kanadske vlade za pomoč **odraslim**, ki kadijo, da opustijo kajenje, za zaščito **mladih** in tistih, ki **ne kadijo**, pred zasvojenostjo z nikotinom ter za nadaljnje zmanjšanje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

privlačnosti tobaka. Z označevanjem konice posameznih cigaret, malih cigar in drugih tobačnih izdelkov se bo praktično nemogoče povsem izogniti zdravstvenim opozorilom.

[Tanke cigarete umaknili iz prodaje zaradi premajhnih opozoril](#)

Tanke cigarete vseh proizvajalcev so do nadaljnjega **umaknjene** s trga. Ponekod so to storili tržni inšpektorji, drugje pa kar sami distributerji. Razlog za takšno akcijo so **premajhna** in s tem neustrezna **opozorila na embalaži**.

Opozorila na embalaži so namreč **premalo vidna** in tako ne ustrezajo direktivi Evropske unije. A embalaža tankih cigaret je v primerjavi z embalažo običajnih cigaret **manjša** in opozorilo ne more biti večje, širše in s tem tudi bolj vidno. Tobačna industrija bo tako morala **prilagoditi proizvodnjo** in šele potem bodo te cigarete lahko **ponovno** ponudili na trgu.

Kdaj naj bi do tega prišlo, se za **zdaj ne ve**, potrošniki pa seveda z nastalo situacijo in nedosegljivostjo izdelkov **niso zadovoljni**.

[Irska podpisala zakon, ki zahteva opozorila o raku na vseh alkoholnih pijačah](#)

Irska vlada pravi, da bo **ukrep**, ki mu sicer nasprotujejo vodje industrije pijač po vsem svetu, odobrili pa so ga **regulatorji EU in Svetovna trgovinska organizacija**, začel veljati maja 2026.

Irska bo postala prva država na svetu, ki bo zahtevala, da so **alkoholne pijače** opremljene z **zdravstvenimi opozorili**, da bi lahko te pijače potencialno povzročile **raka**. Gre za dolgo pričakovano odločitev, ki so jo pozdravili **zagovorniki zdravja**, a ji glasno nasprotujejo proizvajalci pijač po vsem svetu. Minister za zdravje Stephen Donnelly je podpisal **zakon** o predpisih o **javnem zdravju 2023** (področje alkohola in označevanje) in potrdil, da bodo nova pravila stopila v veljavo čez **tri leta**, in sicer 22. maja 2026.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Poslanci Evropskega parlamenta so razpravljali o tem, da bi Švedska postala vzorčni primer za Evropsko unijo kot država brez kajenja](#)

Švedski pristop k zmanjšanju stopnje kajenja na **5 odstotkov** bi moral služiti kot zgled za EU. Švedska bo namreč letos najverjetneje dosegla status **države brez kajenja**. To je **17 let** pred ciljem, ki ga je določila EU, kjer je povprečna stopnja kajenja še vedno okoli **23 odstotkov**.

Organizacija We Are Innovation (Mi smo inovacija) je izvedla temeljito **raziskavo** o elementih tega dosežka za njihov prihajajoči dokument imenovan »**Na poti do Evrope brez tobačnega dima: izkušnja Švedske**«. Švedska je uvedla **tradicionalne ukrepe** za zmanjšanje kajenja in **izobraževalne programe**, osredotočene na preprečevanje, ter omogočila **alternativne nikotinske izdelke**, ki so kadilce odvrnili od cigaret.

[Davek na pivo na Novi Zelandiji se je občutno zvišal](#)

Drugo največje **zvišanje davka na pivo v 30 letih** je novozelandska vlada izvedla s potezo, ki naj bi pretresla alkoholno industrijo.

Potrjeno je bilo, da se bo stopnja trošarine za alkohol **zvišala za 6,65 %**, potem ko se je leta 2022 že **zvišala za 6,92 %**. Odločitev, ki glede na nedavno objavljene proračunske napovedi vlade pomeni, da bo zvišanje Novozelance stalo **dodatnih 86 milijonov** novozelandskih dolarjev na leto, vključno z **28,9 milijona** novozelandskih dolarjev za pivo.

Izvršni direktor Združenja pivovarjev Nove Zelandije Dylan Firth je dejal: »Povišanje **trošarin za pivo** ne bi moglo priti v slabšem času za pivovarje in potrošnike. Ker se prebivalci soočajo s krizo življenjskih stroškov, je **več davkov** zadnja stvar, ki jo kdo potrebuje.«

[Seznam krvodajalskih akcij v mesecu JULIJU najdete tukaj.](#)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

ZANIMIVE NOVICE S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA PO SVETU

[Vejpjanje med zaporniki v Združenem kraljestvu se je močno razširilo](#)

Podatki **Ministrstva za pravosodje** kažejo, da so zaporniki v Združenem kraljestvu v proračunskem letu 2021–2022 porabili skoraj **8 milijonov funtov** za nakup nikotinskih vejпов. To je približno **4,5 milijona funtov več**, kot nekaj let prej. Vejpi so v zaporih na voljo od leta 2015, zaporniki, ki kadijo, pa imajo tudi dostop do **nikotinske nadomestne terapije**.

Močan porast vejpanja se je zgodil v kontekstu **popolne prepovedi kajenja** v vseh zaporih v Združenem kraljestvu (od leta 2017 v Angliji in Walesu), v kar nekateri dvomijo iz etičnih in praktičnih razlogov. Ministrstvo za pravosodje zdaj prikazuje Anglijo kot največji **zaporni sistem brez dima** v zahodni Evropi.

Vejpe lahko zaporniki kupijo v zaporniških menzah, pri čemer uporabljajo svoj lastni denar, vejpanje pa jim služi kot **pomoč pri opuščanju** tobaka.

[Močna povezava med vejpanjem in čezmernim pitjem alkoholnih pijač](#)

Nedavna študija, ki je vključevala več kot **50.000 mladostnikov** v ZDA, je razkrila močno povezavo med **vejpanjem** in čezmernim pitjem **alkohola** ter rabo **konoplje**. Ugotovitve, objavljene v medicinski reviji Raba in zloraba substanc (Substance Use and Misuse), vzbujajo zaskrbljenost zaradi **naraščajoče priljubljenosti** in uporabe **e-cigaret** med mladimi, saj kažejo na **močno povezavo** med vejpanjem in čezmernim pitjem.

Čeprav vejpanje velja za manj škodljivo kot kajenje, še vedno **predstavlja tveganje** za mladostnike, zlasti glede na **neznane dolgoročne učinke**. Študija poudarja potrebo po stalnem nadzoru in intervencijskih prizadevanjih za **hkratno obravnavanje** vejpanja, pitja alkoholnih pijač in rabe konoplje, pri čemer priznava medsebojno prepleteno in povezano naravo **rabe substanc** med mladimi posamezniki.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Volilna pravica, vitkost in prefinjenost: izkoriščevalsko trženje tobaka in alkohola za ženske](#)

Tobačna in alkoholna industrija **spreminjata** in obračata **sporočila** o krepitvi **vloge žensk** in izkoriščata **nerealne lepote standardne**, da prek oglaševanja dosežeta in ciljata na ženske. Gre za **staro taktiko**, preoblikovano v skladu z novimi tehnologijami, ki se osredotoča na mlajšo generacijo žensk, pa tudi na ženske v državah z nizkimi in srednjimi dohodki.

Marketinške taktike, ki jih uporabljajo **tobačna in alkoholna podjetja**, so pogosto namenjene **izkoriščanju želje** žensk po neodvisnosti, nadzoru telesne teže in glamurju, pri čemer ohranjajo in izpostavljajo **povezave** med uporabo njihovih izdelkov in temi željami. Te povezave pa so seveda prikrito **škodljive**. Industrije se osredotočajo na **mlajše generacije** in ženske v državah z **nizkimi in srednjimi dohodki**, pri čemer uporabljajo nove tehnologije in strategije, kot so uporaba **vplivnežev** družbenih medijev (t. i. »influencerji«).

Prizadevanja za boj proti tem taktikam vključujejo **celovite prepovedi** oglaševanja tobaka in alkohola, pa tudi medijske kampanje in akcije na družbenih medijih, ki spodbujajo bolj **zdrav odnos** do zdravja in življenja ter razkrivajo sporočila industrije.

[Vejanje med mladimi v Illinoisu se je zmanjšalo, raba tobaka pa je zgodovinsko nizka](#)

Nedavno so bili objavljeni rezultati raziskave **tveganega vedenja mladih** v Illinoisu (YRBS - Youth Risk Behavior Survey) za leto 2021. Raziskava, izvedena v sodelovanju z državnimi oddelki za izobraževanje in zdravje ter Centrom za nadzor in preprečevanje bolezni, spremlja različna vedenja mladih, vključno s **prehranjevalnimi in zdravstvenimi navadami** do **duševnega zdravja in uživanja substanc**.

Za državne in zvezne zakonodajalce so to **dobrodošle novice**. Leta 2021 je namreč raba tradicionalnih tobačnih izdelkov med mladimi dosegla **najnižjo raven** v zgodovini, medtem ko je vejanje med mladimi doseglo vrhunec leta 2019, od takrat pa **vztrajno upada**.

Leta 2021 je le **2,5 % srednješolcev** v Illinoisu poročalo, da trenutno kadijo gorljive cigarete – kot kajenje je bila opredeljena uporaba izdelka vsaj enkrat v 30 dneh pred raziskavo. Gre za ene izmed **najnižjih ravni kajenja**, ki so bile kdaj zabeležene.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

WEBINARJI, KONFERENCE IN OSTALI DOGODKI

[Gostovanje na oddaji Jutro na Planetu – 28. april 2023](#)

Predsednica Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo, je bila gostja na televizijski oddaji Jutro na Planetu. Tema pogovora je bila povečanje uporabe elektronskih cigaret med mladimi ter škodljivost elektronskih cigaret.

[Dan zdravja – 12. maj 2023](#)

12. maja je Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo sodelovala na Dnevu zdravja, ki ga je organiziral Zdravstveni dom Vrhnika. Obiskovalcem smo nudili merjenje ogljikovega monoksida v izdihanem zraku ter svetovanje o opuščanju kajenja in pasteh rabe tobačnih in povezanih izdelkov.

[Nacionalni simpozij "ZA Slovenijo brez tobaka in nikotina 2040" – 25. maj 2023](#)

25. maja smo obeležili Svetovni dan brez tobaka z nacionalnim simpozijem "ZA Slovenijo brez tobaka in nikotina 2040", ki je potekal v Zdravniški zbornici Slovenije v Ljubljani. Ob tej priložnosti je Svetovna zdravstvena organizacija podelila tudi nagrade organizacijam in posameznikom, ki spodbujajo in uveljavljajo nadzor nad tobakom v evropski regiji. Slavnostna podelitev nagrad poteka vsako leto. Med letošnjimi prejemniki nagrade je bila tudi Skupina za preprečevanje in zmanjševanje uporabe tobačnih in povezanih izdelkov, ki deluje v okviru NIJZ ter jo vodi Helena Koprivnikar. Med člani skupine je tudi Mihaela Lovše, predsednica SZOTK. Mihaela Lovše je na simpoziju imela tudi predavanje o Evropski državljanski pobudi za Evropo brez tobaka. Pobudo lahko vsak polnoletni državljan podpiše na tej povezavi: <https://eci.ec.europa.eu/029/public/#/screen/home>. Simpozij so soorganizirali NIJZ, Ministrstvo za zdravje, Svetovna zdravstvena organizacija, Inštitut za zdravje in okolje, Klinika Golnik, Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija in Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Koncert Challeta Salleta, ambasadorja zdravja – 2. junij 2023](#)

V sklopu kampanje Ambasadorji zdravja, ki jo vodi Ministrstvo za zdravje, je Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo soorganizirala koncert ambasadorja zdravja, raperja Challeta Salleta. Brezplačen koncert je potekal 2. junija v Mariboru in je bil namenjen vsem mladim. Sovpadal je z otvoritvijo Olimpijskega festivala evropske mladine.

V sklopu kampanje Ambasadorji zdravja smo s Challetom Salletom in Ministrstvom za zdravje izvedli tudi dogodka na dveh osnovnih šolah: [Osnovni šoli II Murska Sobota](#) ter [Osnovni šoli Janka Glazerja Ruše](#). Obiska sta potekala v sklopu ozaveščanja mladih o zdravem življenjskem slogu ter o škodljivosti rabe tobačnih in povezanih izdelkov in pitja alkohola. Challe Salle pa je učence navdušil tudi z glasbenim nastopom. Sodelovanje SZOTK je potekalo tudi v strokovnem delu dogodka.

NAPOVEDNIK DOGODKOV

[8. Evropska konferenca o tobačni kontroli – 10.–12. oktober 2023](#)

8. Evropska konferenca o tobačni kontroli bo potekala med 10. in 12. oktobrom 2023 v Firencah, v Italiji. Prestižni dogodek, ki ga soorganizirajo lokalni člani in partnerji ENSP (Evropske mreže na preprečevanje kajenja), obljublja združitev izjemnih umov in spodbujanje pomembnega sodelovanja na področju nadzora nad tobakom. Vsi, ki želijo sodelovati na konferenci s svojim prispevkom, lahko le-tega prijavijo do 30. junija na tej [povezavi](#). Lanska konferenca je potekala na Kreti v mesecu juliju.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

RAZPISI NA PODROČJU ZDRAVJA IN OKOLJA

[Javni razpis za sofinanciranje usposabljanj otrok in mladih za krepitev digitalnih kompetenc ter spodbujanje in promocijo naravoslovnih in tehniških poklicev](#)

Razpisuje: Ministrstvo za digitalno preobrazbo

Vrednost razpisa: 5.460.000 EUR

Rok prijave: 27. 6. 2023

[Javni razpis za sofinanciranje programa Letnega programa športa v Mestni občini Maribor v letu 2023](#)

Razpisuje: Mestna občina Maribor

Vrednost razpisa: 32.000 EUR

Rok prijave: 30. 6. 2023

[Razpis za sofinanciranje projektov na področju spodbujanja sodelovanja državljanov v javnih razpravah in demokratičnih procesih](#)

Razpisuje: Transatlantic Foundation

Vrednost razpisa: 300.000 EUR

Rok prijave: 15. 7. 2023